

МІСЦЕ КОНТРОЛЮ СЕРЕД ПЕРЕДУМОВ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ КОНТРОЛЬОВАНИХ ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

*Л. В. Гуцаленко, д. е. н., професор, Національний університет біоресурсів і
природокористування України, Lyboffv@gmail.com, orcid.org/0000-0001-5181-8652,*

*Б. В. Трохимець, аспірант, Національний університет біоресурсів і природокористування
України, bohdan.trokhymets@gmail.com, orcid.org/0009-0008-0363-4427*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: системний – під час розгляду концепції контрольованих іноземних компаній як цілісного явища, яке впливає на формування податкових зобов'язань; аналізу – при розгляді законодавчих положень, які визначають подання контрольованих іноземних компаній та характеризують його окремі елементи (іноземна компанія, резидент України – контролер, відносини контролю); порівняльно-правовий – при порівнянні положень Кроку 3 Плану BEPS та положень Податкового кодексу України про контрольовані іноземні компанії, а також порівнянні різних редакцій Податкового кодексу України; синтез – при узагальненні окремих елементів контролю для подальшого формування практичних висновків.

Результати. Проведено аналіз елементу контроль як ключової умови для визнання іноземної компанії контрольованою у контексті українського податкового законодавства. Детально розглянуто юридичний та фактичний види контролю, які використовуються для встановлення статусу контрольованої іноземної компанії. Встановлено, що в українському законодавстві імплементовано ознаки юридичного (через частку володіння), фактичного (через поведінкові та організаційні критерії), а також частково економічного контролю (через права на отриманні прибутку та активів).

Виявлено окремі неузгодженості норм Податкового кодексу України, зокрема щодо різних підходів до порогових значень частки володіння для встановлення юридичного (та економічного) контролю. Наголошено на необхідності доопрацювання чинного законодавства для усунення суперечностей та запобігання податковим зловживанням. Підкреслено важливість чіткої регламентації ознак контролю з метою ефективного оподаткування прибутку контрольованих операцій та запобігання ухиленню від податків.

Новизна. Всебічно досліджено поняття контролю як ключової передумови для визнання іноземної юридичної особи контрольованою згідно з податковим законодавством України, з урахуванням міжнародного досвіду та положень Плану дій BEPS. Уперше системно проаналізовано юридичний, фактичний та економічний контроль як складові комплексного підходу до визначення контролю. Виявлено прогалини та суперечності в чинному законодавстві, запропоновано напрями до його вдосконалення.

Практична значущість. Розроблено рекомендації для усунення неузгодженостей у податковому законодавстві України, які покликані усунути прогалини у критеріях встановлення контролю резидентів України над іноземними компаніями як ключової передумови оподаткування прибутку таких компаній в Україні.

Ключові слова: контрольована іноземна компанія, оподаткування прибутку, компанія-нерезидент, план BEPS, міжнародне оподаткування.

Постановка проблеми. 16.01.2020 Верховна Рада України прийняла Закон України № 466-IX «Про внесення змін до По-

даткового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у

податковому законодавстві» (далі – Закон № 466) [1].

Закон № 466 запровадив у податкове законодавство численні зміни та нововведення, зокрема, спрямовані на імплементацію рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) в рамках Плану дій BEPS (Base Erosion and Profit Shifting). Підкреслюючи значимість положень Закону № 466 для приведення вітчизняного податкового законодавства до міжнародних стандартів, багато науковців та експертів у галузі оподаткування називають його «малою податковою реформою» [2]. Одним із нововведень, передбачених Законом № 466, стали правила оподаткування контрольованих іноземних компаній (далі – КІК).

Концепція контрольованих іноземних компаній полягає в оподаткуванні нерозподіленого прибутку іноземних компаній (структур) на рівні їх контролюючих осіб – акціонерів або фактичних бенефіціарів. Тобто реальні контролери іноземних компаній (структур) повинні включати до свого декларованого доходу власну частку у доході таких компаній (структур) [3].

Згідно зі статистичними даними, оприлюдненими на офіційному сайті Державної податкової служби України, за результатами звітування про КІК протягом 2022–2024 років було задекларовано податків на загальну суму 4,9 млрд грн, з яких за 2024 рік – 2,9 млрд грн [4].

Визначення поняттю КІК наводиться у пп. 39-2.1.1 ст. 39-2 Податкового кодексу України (далі – ПК України), відповідно до якого «контрольованою іноземною компанією визнається будь-яка юридична особа, зареєстрована в іноземній державі або території, яка визнається такою, що знаходиться під контролем фізичної особи-резидента України або юридичної особи-резидента України відповідно до правил, визначених цим Кодексом» [5].

Виходячи з аналізу наведеного визначення, поняття КІК передбачає наявність таких елементів: (1) іноземна компанія, (2) резидент України, що її контролює (контролююча особа, контролер), та (3) відносини контролю.

Кожен з елементів поняття КІК є важливою передумовою визнання іноземної компанії КІКом та оподаткування її прибутку в Україні. З огляду на це, законодавче визначення елементів КІК повинно бути максимально чітким, узгодженим, та не мати прогалин, які б дозволяли резидентам України, які володіють іноземними компаніями, уникати обов'язку звітувати про КІК та сплачувати податок зі скоригованого прибутку КІК.

При цьому, виходячи з аналізу законодавчих положень, найбільш складним для розуміння та практичного застосування елементу контролю особи над КІК. Дана стаття присвячена виокремленню особливостей законодавчого визначення елементу контролю як передумови оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження контрольованих іноземних компаній присвячені праці таких науковців, як Базов В. П. [8], Мельниченко Р. В. [3], Назарова Г. Б. [13], Дмитрик О. О. та Мікрюков А. О. [10] та інші.

Базов В. П. узагальнив та проаналізував підходи до оподаткування контрольованих іноземних компаній в Україні та їх відповідність кроку 3 до Плану дій BEPS, сформувавши теоретичний базис для подальших досліджень.

Мельниченко Р. В. розкрив концепцію контрольованих іноземних компаній, її сутність та мету в контексті боротьби з ухиленням від оподаткування, а також проаналізував критерії та моделі контролю, важливі для розуміння та застосування податкового законодавства. Також було проаналізовано імплементацію цих положень Плану дій BEPS в Україні.

Назарова Г. Б. дослідила вплив Плану дій BEPS на оподаткування юридичних та фізичних осіб в Україні, а також проаналізувала основні правила оподаткування контрольованих іноземних компаній в Україні.

Дмитрик О. О. та Мікрюков А. О. проаналізували положення вітчизняного законодавства щодо критеріїв визнання іноземних компаній контрольованими, та наголосили на складному та непропорційному пра-

вовому регулюванні ознак юридичного контролю.

Не зменшуючи значення наукових досліджень та враховуючи зростаючу роль і стрімкий розвиток КІК як інструмента податкової оптимізації, дане питання потребує подальшого дослідження.

Формулювання мети статті. Метою даної статті є дослідження закріплених у податковому законодавстві України ознак контролю як підстави визнання іноземної компанії контрольованою та оподаткування її прибутку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. За своєю суттю контроль полягає у здатності резидента України впливати на господарську діяльність КІК. У тому числі, контролер КІК може користуватися коштами, акумульованими іноземною компанією, як особистими доходами, яких формально кошти не були нараховані йому у вигляді дивідендів та не увійшли до складу його доходів та не були враховані при оподаткуванні [6].

План дій BEPS, що передбачає заходи боротьби зі схемами ухилення від оподаткування, серед інших 15 доповідей (кроків), містить також положення, присвячені регулюванню контрольованих іноземних компаній. Зокрема, Крок 3 Плану дій BEPS «Розробка ефективних правил оподаткування контрольованих іноземних компаній» у сфері правовідносин контролю КІК передбачає такі параметри, як тип контролю і рівень контролю [7]. З метою встановлення наявності контролю аналізуються такі типи контролю, як:

а) правовий контроль – відсоток володіння акціонером акціонерним капіталом для визначення частки, що належить дочірній компанії;

б) економічний контроль – права відповідної особи на капітал, активи та прибуток компанії за чітко обмежених обставин (наприклад, у разі ліквідації такої компанії);

в) фактичний контроль – повноваження щодо управління та повсякденної діяльності КІК;

г) контроль, що заснований на консолідації – визначення на основі принципів бухгалтерського обліку (зокрема, МСФЗ)

питань консолідації компанії-нерезидента на рахунках компанії-резидента [7].

З передбаченого Планом дій BEPS переліку ознак контролю у законодавстві України імплементовано юридичний та фактичний контроль.

Під юридичним контролем слід розуміти володіння акціями, часткою у статутному капіталі юридичної особи, або правом на частку в активах, доходах чи прибутку утворення без статусу юридичної особи. Для цілей визнання компанії КІКом, а особи, що нею володіє – контролером КІК, важливе значення має розмір частки у компанії, якою володіє резидент України.

ПК України встановлює конкретні розміри часток, володіння якими свідчить про наявність юридичного контролю. Залежно від факту одноосібного або спільного володіння КІК, виокремлюють два критерії розміру часток для цілей встановлення юридичного контролю.

1. Фізична або юридична особа самостійно володіє часткою у іноземній компанії понад 50%. У такому разі особа визнається контролером КІК [5].

2. Фізична або юридична особа володіє як мінімум 10% в іноземній компанії, якщо сукупна частка резидентів України у цій компанії складає 50% або більше [5].

При цьому, що стосується порогових значень для встановлення юридичного контролю, то законодавство має деякі неузгодженості:

А. У критерії № 1 наявність юридичного контролю встановлювалася за умови одноосібного володіння часткою КІК у розмірі понад 50% (тобто 50,01%). У той же час, у критерії № 2 кільком резидентам України достатньо разом володіти рівно 50% КІК, щоб особа, яка володіє часткою 10%, була контролером. Уже тривалий час Верховною Радою України розглядається законопроект № 8137, який має виправити критерій №1, і відповідно до запропонованих змін володіння часткою в іноземній компанії рівно 50% також буде достатньо для становлення статусу контролера КІК [9].

Б. Критерій № 2 змінився у 2024 році – з володіння часткою 25% до 10%. При цьому, у даному критерії у володінні також прослідковується різний підхід до гранично-

го значення – до 2024 року для виконання критерію потрібно було володіти часткою рівно 25%, а з 2024 року йде мова про володіння понад 10% (тобто 10,01%). Відсутність уніфікованого підходу негативно впливає на процес встановлення наявності юридичного контролю.

Варто звернути увагу на висновки Дмитрик О. О., Мікрюкова А. О., за думкою яких запропоноване правове регулювання є надмірно складним і також недостатньо збалансованим, оскільки фактично виходить так, що одна особа, яка одноосібно володіє 50 відсотками іноземної компанії, не визнається контролюючою особою цієї компанії, оскільки сама компанія не визнається контрольованою, а в іншому випадку особа, яка незалежно від інших володіє 10 відсотками іноземної компанії, є контролюючою особою щодо такої компанії лише через факт того, що інші незалежні від цієї особи резиденти України володіють принаймні ще 41 відсотком такої компанії [10].

Крім того, потрібно звернути увагу на особливі правила визначення розміру частки для цілей юридичного контролю, передбачені пп. 39-2.1.3 ст. 39-2 ПК України [5].

Не завжди акції або частки у статутному капіталі дають однаковий обсяг прав, зокрема, на активи компанії при ліквідації, дивіденди при розподілі прибутку та на участь у прийнятті рішень (тобто, процентне співвідношення зазначених прав може відрізнятися). На цей випадок у ПК України передбачено правило, що частка у іноземній компанії буде рахуватися відповідно до найбільшого із прав, передбачених акціями або часткою у статутному капіталі. Мова йде про такі права:

- Корпоративні права як відсоток акцій чи відсоткове співвідношення частки у капіталі (загальне правило);

- Вплив на відповідну частку голосів у вищому органі управління іноземної компанії – тобто можливість голосувати за певні рішення;

- Отримання частини прибутку іноземної компанії – дивідендів або інших форм розподілу прибутку, які можуть застосовуватися утвореннями без статусу юридичної особи;

- Блокування рішення про розподіл частини прибутку іноземної компанії;

- Отримання частини активів іноземної компанії у разі її ліквідації.

У разі непропорційного розподілу вищенаведених прав за акціями або часткою у статутному капіталі, до уваги береться найбільший показник із таких прав. Тобто, якщо акції не надають особі права голосу взагалі, але дають право на отримання 51% прибутку, то така особа буде вважатися контролером за ознакою юридичного контролю, оскільки для цілей встановлення юридичного контролю володіє акціями у розмірі 51%.

Враховуючи наведені положення, можна констатувати, що положення ПК України, які стосуються контролю на підставі частки у компанії, одночасно передбачають як ознаки юридичного, так і економічного контролю, який, зокрема, полягає у праві отримання прибутку від діяльності КІК та частини активів у разі ліквідації компанії.

Крім юридичного (та економічного) контролю, ПК України передбачає можливість встановлення ознак фактичного контролю фізичної або юридичної особи над КІК [5].

Про фактичний контроль має місце у тому разі, коли фізична або юридична особа може здійснювати суттєвий або вирішальний вплив на прийняття іноземною компанією таких рішень, як укладення угод, розпорядження активами та прибутком, припинення діяльності, тощо. Тобто, мова йде про ті самі повноваження, що і у держателів корпоративних прав, за винятком того, що у фактичного контролера ці повноваження юридично ніяк не оформлені.

У випадку фактичного контролю над КІК має місце ситуація, де іноземною компанією володіє певна особа (номінальний власник), однак у зв'язку з певними домовленостями цей номінальний власник суворо дотримується вказівок, які йому надає фактичний власник. Фактичний власник може взагалі не вказуватися як юридичний власник або мати незначну частку, хоча фактично мати вплив на компанію у цілому (рис.1).

Відповідно до пп. 39-2.1.6 ст. 39-2 ПК України [5] для встановлення фактичного контролю над КІК, дослідженню підлягають наступні ознаки:

- Надання вказівок органам управління іноземної компанії;
- Ведення переговорів щодо угод іноземної компанії та узгодження їх суттєвих умов;
- Наявність довіреності на здійснення суттєвих правочинів від імені іноземної

компанії, яка видана на термін більше 1 року;

- Ведення операцій за банківськими рахунками іноземної компанії;
- Зазначення засновником (бенефіціаром, фактичним вигодонабувачем) під час відкриття рахунків іноземної компанії [2].

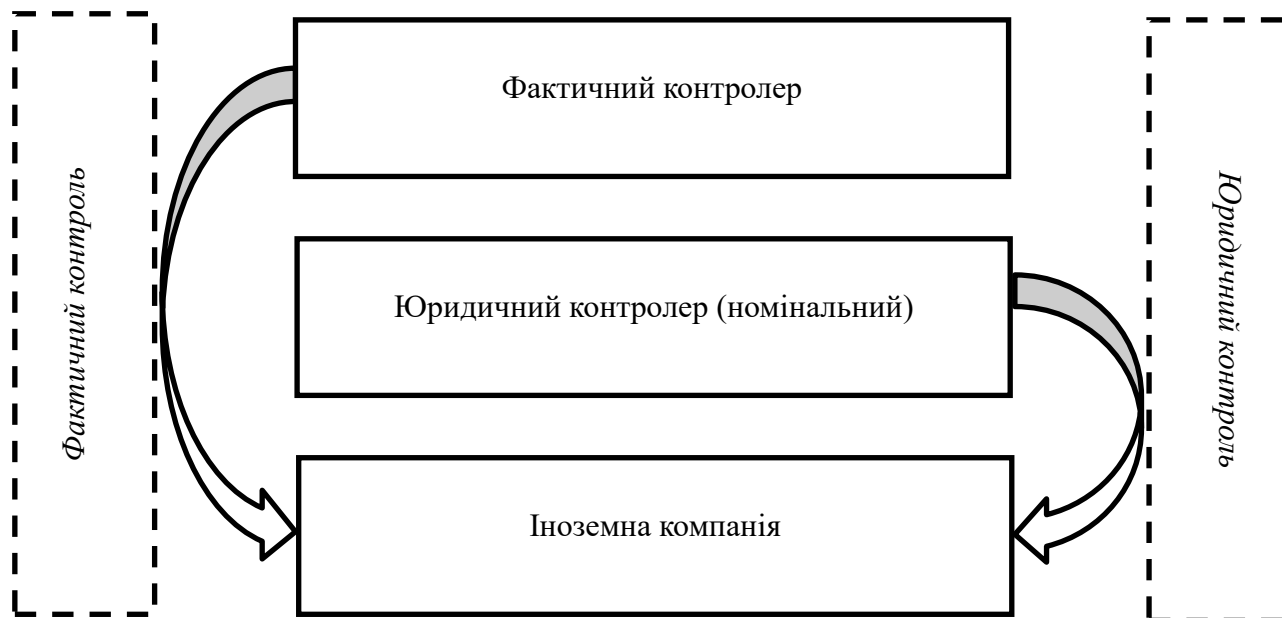

Рис. 1. Здійснення фактичного контролю над КІК

Джерело: сформовано авторами

Як правило, така інформація встановлюється податковими органами через надсилання відповідних запитів у іноземні країни. Також, у 2024 році Україна вперше здійснила автоматичний обмін податковою інформацією відповідно до загального стандарту звітності CRS (Common Reporting Standard), у тому числі про банківські рахунки [11]. Такий крок також суттєво спростить роботу податковим органам у пошуку ознак, які можуть свідчити про наявність в окремих фізичних осіб ознак фактичного контролю над КІК.

Варто зазначити, що ознаки наявності фактичного контролю, наведені у пп. 39-2.1.6 ст. 39-2 ПК України, мають багато спільного з ознаками ефективного управління компанією, що утворена відповідно до законодавства інших країн, передбаченими пп. 133.1.5 ст. 133 ПК України [5]. У разі здійснення ефективного управління іноземною компанією з території України, така

іноземна компанія може визнаватися податковим резидентом України.

Про таку можливість зазначає і Г. Б. Назарова [13]. У разі якщо кількість працівників КІК дорівнює нулю або є незначною, то податкові органи можуть дійти висновку, що «ефективним місцем управління» КІК є Україна. В цьому випадку досить обґрунтованими є припущення, що українські фіскальні органи наполягатимуть, що КІК має бути зареєстрована як український платник податків (відповідно за «незареєстрований період» будуть нараховані податки та штрафні санкції).

Зауважимо, що такий підхід податкових органів хоч і можливий, однак не видається доцільним. Резиденти за місцем ефективного управління зобов'язані декларувати та сплачувати податки виключно з прибутку із джерелом походження з України. Дуже часто іноземні компанії, які управляються з території України, на території України взагалі не ведуть діяльності та не отримують

прибутків з джерелом походження з України. Тобто, податки з їх прибутку не підлягатимуть сплаті в Україні. У той же час, прибуток КІК незалежно від джерела його походження підлягатиме оподаткуванню в Україні.

Слід вказати про значення поняття фактичного контролю та його співвідношення з юридичним контролем. Так, фактичний контроль дозволяє визнати контролером КІК ту особу, яка може не мати юридичних зв'язків із іноземною компанією, і зобов'язати її подавати звітність і навіть сплачувати податки в Україні.

Крім того, фактичний контроль прирівнюється до володіння часткою 100%. Тобто навіть якщо у особи юридично наявна частка 5% у КІК, але встановлено фактичний контроль, то в такому разі вона визначатиметься контролером і сплачуватиме податки з усіх 100% від прибутку КІК.

При цьому, може виникнути ситуація, коли одночасно у КІК наявний як юридичний контролер, тобто фізична або юридична особа-резидент України з часткою понад 50% (або 10% у разі спільного володіння КІК), так і фактичний контролер. У такому разі не видається зрозумілим, хто саме має подавати звітність і сплачувати податки.

Наразі податкові органи притримуються позиції, що обидва мають подавати звітність і сплачувати податки зі своїх часток, тобто юридичний контролер щодо 51%, а фактичний – щодо 100% [12]. Але вони не виключають, що підхід зміниться, і в подальшому лише юридичний контролер буде звітувати та сплачувати.

На наш погляд, наведена суперечність може призводити до подвійного оподаткування одного і того ж доходу та до покладання на резидентів України недоцільних додаткових обов'язків, зокрема, зі звітування. Відсутня необхідність отримувати звітність від юридичних та фактичних контролерів щодо однієї і тієї ж частки, як і звітування щодо частки, яка охоплюється звітами інших контролерів

Висновки. Узагальнюючи вище викладене, поняття контрольованих іноземних компаній, закріплене у законодавстві України, містить ознаки юридичного, економічного та фактичного контролю. У цілому по-

даткове законодавство в частині визначення поняття контролю КІК України виконує рекомендації Кроку 3 Плану дій BEPS. Водночас, ознаки контролю контролюючої особи над КІК містять ряд неточностей та неузгодженостей, зокрема, щодо розміру часток у компанії для визначення статусу контролера, а також розподілу обов'язків зі звітування та сплати податків між юридичним та фактичним контролером.

Враховуючи наведене, законодавче поняття контрольованої іноземної компанії потребує уточнення з метою усунення логічних неузгодженостей, які потенційно можуть покласти на платників податків додаткові обов'язки, доцільність яких не є виправданою для нормального функціонування інституту контрольованих іноземних компаній в Україні.

Література

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві: Закон України від 16.01.2020 466-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2020. № 32. ст.227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>.
2. .КІК-податок-2021: що потрібно знати вже зараз податковому юристу. *Законодавство LIGA360*. URL: <https://zakon-pro.ligazakon.net/document/FZ002194?land=UA&context=UA>.
3. Мельниченко Р.В. Податковий контроль трансфертного ціноутворення: правові засади К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2020. 344 с.
4. 58 тис. звітів подано про контрольовані іноземні компанії: яка географія реєстрації КІК та скільки сплатять податків. Державна податкова служба України.. URL: <https://www.tax.gov.ua/media-tsentr/novini/894493.html>.
5. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 2755-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>.
6. Щодо протидії прихованому відпливу капіталу з України через контрольовані іноземні компанії. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-protidii-prikhovanomu-vidplivu-kapitalu-z-ukraini-cherez>.
7. OECD, Designing Effective Controlled Foreign Companies Rules. Action 3-2015 Final Report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing, Paris, 2015. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2015/10/designing-effective-controlled-foreign-company-rules-action-3-2015-final-report_g1g58ce1/9789264241152-en.pdf.

8. Базов В.П. Контрольовані іноземні компанії (CFC/KIK): поняття та принципи оподаткування. *Слово Національної школи суддів України*. 2020. С. 110-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2020_4_11.

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення оподаткування контрольованих іноземних компаній: проєкт Закону 8137 від 19.10.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40683>.

10. Дмитрик О.О., Мікрюков А.О. Контрольована іноземна компанія як платник податків: деякі дискусійні аспекти визначення поняття. *Економічна теорія та право*. 2022. № 4(55). С. 36-55. DOI: <https://doi.org/10.31359/24115584202355436>.

11. Україна успішно здійснила перший міжнародний автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки: *Міністерство фінансів України*. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraina_uspishno_zdiisnila_pershii_mizhnarodnii_avtomatichnii_obmin_informatsiieiu_pro_finansovi_rakhunki-4813.

12. Q&A з ДПС: Заповнюємо KIK звітність без штрафів. YouTube. – Відеодані. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gzyDYgFt27Q&list=PLaCV60PYLgslpJVKvYSgnHI-4McYTTui3&index=10>.

13. Nazarova, H. (2023). IMPLEMENTATION OF THE BEPS CONTROL PLAN IN UKRAINE: CURRENT STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS. *European Science*, 3(sge20-03), 7-57. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2023-20-03-003>

References

1. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України шходо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві. від 16.01.2020 466-ІКх. Відомості Верховної Ради України (VVR), 2020, № 32, ст.227. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>.

2. KIK-podatok-2021: shcho potribno znaty vzhe zaraz podatkovomu yurystu. Zakonodavstvo LIGA360. Retrieved from <https://zakon-pro.ligazakon.net/document/FZ002194?land=UA&context=UA>.

3. Melnychenko, R.V. (2020). Podatkovi kontrol transfertnoho tsinoutvorennia: pravovi zasady Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi torhivno-ekonomichnyi universitet.

4. 58 tysiach zvitiv podano pro kontrolovani inozemni kompanii: yaka heohrafiia reiestratsii KIK ta skilky splatiat podatkov. Derzhavna podatkova sluzhba

Ukrainy.. Retrieved from <https://www.tax.gov.ua/media-tsentr/novini/894493.html>.

5. Zakon Ukrainy «Podatkovi kodeks Ukrainy» vid 02.12.2010 2755-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, st.112. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>.

6. Analitichna zapyska Shchodo protydii prykhovanomu vidplyvu kapitalu z Ukrainy cherez kontrolovani inozemni kompanii. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-protidii-prikhovanomu-vidplyvu-kapitalu-z-ukraini-cherez>.

7. OECD, Designing Effective Controlled Foreign Companies Rules. Action 3-2015 Final Report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing. Paris, 2015. Retrieved from https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2015/10/designing-effective-controlled-foreign-company-rules-action-3-2015-final-report_g1g58ce1/9789264241152-en.pdf

8. Bazov, V.P. (2020). Kontrolovani inozemni kompanii (CFC/KIK): poniattia ta pryntsypy opodatkuvannia. Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy, 110-119. DOI [10.37566/2707-6849-2020-4\(33\)-9](https://doi.org/10.37566/2707-6849-2020-4(33)-9)

9. Proiekt Zakonu 8137 Pro vnesennia zmin do Podatkovooho kodeksu Ukrainy shchodo vdoskonallennia opodatkuvannia kontrolovanykh inozemnykh kompanii vid 19.10.2022. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40683>.

10. Dmytryk, O.O., Mikriukov, A.O. (2022). Kontrolovana inozemna kompaniia yak platnyk podatkiv: deiki diskusii aspekti vyznachennia poniattia. *Економічна теорія та право*, 4(55), 36-55. DOI: <https://doi.org/10.31359/24115584202355436>.

11. Ukraina uspishno zdiisnyla pershyi mizhnarodnyi avtomatychnyi obmin informatsiieiu pro finansovi rakhunki: Ministerstvo finansiv Ukrainy. Retrieved from https://mof.gov.ua/uk/news/ukraina_uspishno_zdiisnila_pershii_mizhnarodnii_avtomatichnii_obmin_informatsiieiu_pro_finansovi_rakhunki-4813.

12. Q&A z DPS: Zapovniuiemo KIK zvitnist bez shtrafiv. YouTube. Videodani. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=gzyDYgFt27Q&list=PLaCV60PYLgslpJVKvYSgnHI-4McYTTui3&index=10>.

13. Nazarova, H. (2023). IMPLEMENTATION OF THE BEPS CONTROL PLAN IN UKRAINE: CURRENT STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS. *European Science*, 3(sge20-03), 7-57. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2023-20-03-003>.

ROLE OF CONTROL AMONG THE PRECONDITIONS FOR THE TAXATION OF CONTROLLED FOREIGN COMPANIES' PROFITS IN UKRAINE

L. V. Gutsalenko, D.E., Professor, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,

B. V. Trokhymets, Post-graduate Student, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Methods. The results are obtained with the following methods: system approach – when considering the concept of controlled foreign companies as a holistic phenomenon that influences the formation of tax liabilities; analysis – when considering legislative provisions that define controlled foreign companies and characterize their individual elements (foreign company, Ukrainian resident – controlling person, control relations); comparative legal method – when comparing the provisions of Step 3 of the BEPS Plan and the provisions of the Tax Code of Ukraine on controlled foreign companies, as well as comparing different versions of the Tax Code of Ukraine; synthesis – when generalizing individual elements of control for further formation of practical conclusions.

Results. There was analyzed the element of control as a key condition for recognizing a foreign company as controlled in the context of Ukrainian tax legislation. The legal and factual types of control used to establish the status of a controlled foreign company were examined in detail. It was established that Ukrainian legislation implements signs of legal control (through ownership share), factual control (through behavioral and organizational criteria), and partially economic control (through rights to receive profits and assets).

Some inconsistencies in the provisions of the Tax Code of Ukraine were identified, in particular regarding different approaches to threshold values of ownership for establishing legal (and economic) control. There was emphasized the need to amend the current legislation to eliminate inconsistencies and prevent tax abuse. The importance of clear regulation of the signs of control for the purpose of effective taxation of profits from controlled transactions and prevention of tax evasion was emphasized.

Novelty. The concept of control as a key prerequisite for recognizing a foreign legal entity as controlled under Ukrainian tax legislation has been comprehensively studied, taking into account international experience and the provisions of the BEPS Action Plan. For the first time, legal, factual, and economic control have been systematically analyzed as components of a comprehensive approach to determining control. Gaps and contradictions in the current legislation have been identified, and directions for its improvement have been proposed.

Practical value. Recommendations have been developed to eliminate inconsistencies in Ukrainian tax legislation, which are designed to eliminate gaps in the criteria for establishing control of Ukrainian residents over foreign companies as a key prerequisite for the taxation of such companies' profits in Ukraine.

Keywords: controlled foreign company, profit taxation, non-resident company, BEPS plan, international taxation.

Надійшла до редакції 15.05.25 р.